

Unit 23 นักเรียนมัธยมของญี่ปุ่นกับการเรียน

Slide 1-2

จุดประสงค์:

บทนี้เป็นการศึกษาข้อมูลที่ได้จากการสำรวจจริงเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ เช่น นักเรียนชั้นมัธยมอย่างโคะฮะรุกับฟูมิและนักเรียนคนอื่น ๆ เรียนอะไรที่โรงเรียนกันบ้าง ชอบเรียนวิชาอะไร พวกเขาารู้สึกว่าการเรียนในโรงเรียนสนุกหรือไม่ อ่านหนังสือมากน้อยเท่าใดเวลาอยู่ที่บ้าน เป็นต้น นอกจากนี้ ยังให้นักเรียนไทยสำรวจเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน เพื่อศึกษากรณีของนักเรียนไทยเอง แล้วเปรียบเทียบกับโคะฮะรุและเพื่อน ๆ เพื่อให้เข้าใจได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

Slide 3-5

การศึกษาภาคบังคับของญี่ปุ่น

การศึกษาภาคบังคับของญี่ปุ่นประกอบด้วยชั้นประถมศึกษา 6 ปีและชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปีรวมเป็น 9 ปี ผู้ที่ศึกษาต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลังจากจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแล้วมีมากถึง 99% เรียกได้ว่าแทบทุกคนเรียนต่อชั้นมัธยมปลาย และผู้ที่เรียนต่อระดับมหาวิทยาลัยหลังจากนั้นก็มากกว่าครึ่งคือ 57%¹ การศึกษาภาคบังคับของญี่ปุ่นไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนและตำราเรียน

Slide 6

ตารางสอนของนักเรียนชั้นมัธยมต้นอย่างโคะฮะรุ

กระทรวงศึกษาธิการซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐเป็นผู้กำหนดว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องเรียนวิชาอะไรและมากน้อยเท่าใด โดยอนุญาตให้ปรับเปลี่ยนสัดส่วนต่างๆ ตามแต่ดุลพินิจของโรงเรียนได้ในระดับหนึ่ง แต่ต้องเรียนวิชาภาษาญี่ปุ่นสำหรับเด็กญี่ปุ่นที่เรียกว่าวิชา 国語 มากที่สุด นอกจากนี้ ดูเหมือนว่ามีโรงเรียนจำนวนมากที่เพิ่มชั่วโมงเรียนวิชาภาษาอังกฤษ (英語) กับวิชาคณิตศาสตร์ (数学) ซึ่งเป็นวิชาที่ต้องใช้ในการสอบเข้าโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายและมหาวิทยาลัยในอนาคตอีกด้วย

เด็กญี่ปุ่นเริ่มเรียนวิชาภาษาอังกฤษในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2011 เป็นต้นมา มีการกำหนดให้ภาษาอังกฤษเป็น “กิจกรรมภาษาต่างประเทศ” สำหรับในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ทำให้นักเรียนได้เริ่มเรียนรู้ภาษาอังกฤษตั้งแต่วัยประถมศึกษา และตั้งแต่ปีการศึกษา 2020 เป็นต้นมา การเรียนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ได้เปลี่ยนจาก “กิจกรรมภาษาต่างประเทศ” เป็นการ

¹ จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานในโรงเรียน โดยกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2021)

เรียนใน “รายวิชาภาษาต่างประเทศ” และยังเริ่มมีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะ “กิจกรรมภาษาต่างประเทศ” สำหรับในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 อีกด้วย

ในตารางสอนของโคะฮะรุ ชั่วโมงแรกวันศุกร์เป็นวิชา “ศีลธรรม” (道徳) ซึ่งอาจคล้ายกับวิชา “ศาสนา” ในโรงเรียนไทย เป็นวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดที่ว่า คนเราควรใช้ชีวิตอย่างไร ความเกี่ยวข้องกับสังคม และวิธีดำเนินชีวิตในอนาคตในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของสังคม

Slide 12-14

Q1. เพื่อน ๆ คิดว่านักเรียนมัธยมต้นญี่ปุ่นชอบวิชาไหนมากที่สุดคะ
(คำตอบคือ คณิตศาสตร์)

จากการสอบถาม² นักเรียนชั้นมัธยมญี่ปุ่นว่าชอบวิชาไหนมากที่สุด พบว่า วิชาที่ทั้งนักเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลายชอบมากที่สุด คือ “วิชาคณิตศาสตร์” (数学) อยู่ที่ประมาณ 20% (นักเรียนมัธยมต้น 21.3% และนักเรียนมัธยมปลาย 16.2%) สำหรับวิชาอื่น ๆ แม้จะมีความแตกต่างอยู่บ้างระหว่างนักเรียนมัธยมต้นและมัธยมปลาย แต่ทั้งวิชาสังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และพลศึกษา ก็ยังคงเป็นวิชาที่ติดติดอันดับต้น ๆ เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ จากผลสำรวจยังพบว่า วิชาที่นักเรียนมัธยมต้นชอบมากที่สุด และไม่ชอบมากที่สุด คือวิชาเดียวกัน นั่นก็คือ “วิชาคณิตศาสตร์” ดูเหมือนว่า วิชาคณิตศาสตร์จะเป็นวิชาที่มีทั้งคนชอบและไม่ชอบอย่างชัดเจนเลย แล้วถ้าเป็นที่ไทย ทุกคนชอบวิชาไหนกันบ้าง

Slide 15-16

แบบเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของญี่ปุ่น

แบบเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของญี่ปุ่นในระยะหลัง ๆ ใช้ภาพสีทั้งภาพวาดและภาพถ่าย จึงดูน่าเรียนน่าอ่านมาก

ครูผู้สอนเปิด[ลิงก์รวมหน้าปกแบบเรียน](#)ที่มีในสไลด์ แล้วให้นักเรียนลองทายดูว่าเป็นแบบเรียนวิชาอะไร (แบบเรียนทั้งหมดเป็นแบบเรียนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมต้น ประจำปีการศึกษา 2568 ที่จัดทำโดยสำนักพิมพ์ 東京書籍)

หน้าปกแบบเรียนในลิงก์ (Slide 15) จะเป็นแบบเรียนของวิชาต่าง ๆ ดังนี้

รูปแฉบบน จากซ้ายไปขวา: ภาษาญี่ปุ่น (日本語), การเขียนพู่กัน (書写), สังคม (社会), คณิตศาสตร์ (数学), วิทยาศาสตร์ (理科)

² จากการสำรวจข้อมูลของ Gakken Kyoiku Sougou Kenkyuusho (2021, 2023)

รูปแบบต่าง จากซ้ายไปขวา: สุขศึกษาและพลศึกษา (保健体育), เทคโนโลยี (技術),
งานบ้าน (家庭), ภาษาอังกฤษ (英語), ศีลธรรม (道徳)

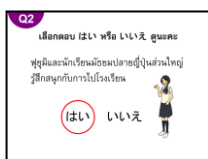
สามารถดูตัวอย่างเนื้อหาในแบบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ (英語), วิทยาศาสตร์ (理科),
ภูมิศาสตร์ (地理), สุขศึกษาและพลศึกษา (保健体育) ได้จากลิงก์ต่าง ๆ ใน Slide 16

วิชาภาษาอังกฤษ (英語) แบบเรียน 『NEW HORIZON』

วิชาวิทยาศาสตร์ (理科) แบบเรียน 『新編 新しい科学』

วิชาภูมิศาสตร์ (地理) แบบเรียน 『新編 新しい社会 地理』

วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา (保健体育) แบบเรียน 『新編 新しい保健体育』

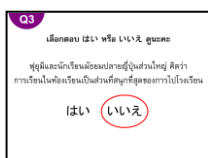

Slide 17-18

Q2. เลือกตอบคำถามด้วย はい หรือ いいえ คุณคะ

ผู้ยืมและนักเรียนมัธยมปลายญี่ปุ่นส่วนใหญ่ รู้สึกสนุกกับการไปโรงเรียน
(คำตอบคือ 「はい」)

จากผลการสำรวจในปี 2022³ ซึ่งสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมปลายของญี่ปุ่นว่า
“ชีวิตที่โรงเรียนแต่ละวันสนุกไหม” พบว่ามีนักเรียนมากถึง 87.6% ที่ตอบว่า “สนุก” โดย
ตัวเลขดังกล่าวเป็นผลรวมของผู้ที่ตอบว่า “สนุกมาก” และ “ค่อนข้างสนุก” ซึ่งนับว่าเป็น
อัตราส่วนที่สูงมากเลยทีเดียว

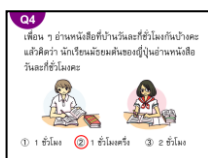

Slide 19-20

Q3. เลือกตอบคำถามด้วย はい หรือ いいえ คุณคะ

นักเรียนมัธยมปลายญี่ปุ่นส่วนใหญ่ คิดว่า การเรียนในห้องเรียนเป็นส่วนที่สนุกที่สุด
ของการไปโรงเรียน
(คำตอบคือ 「はい」)

จากผลสำรวจเดียวกับผลสำรวจข้างต้น ซึ่งสอบถามนักเรียนชั้นมัธยมปลายของญี่ปุ่น
ว่า “สิ่งที่คุณสนุกที่สุดในการไปโรงเรียนแต่ละวันคืออะไร” พบว่ามีนักเรียนมากถึง 75.4% ที่
ตอบว่า สิ่งที่คุณสนุกที่สุดในการไปโรงเรียนเรียนแต่ละวัน คือ “การพูดคุย หรือทำกิจกรรม
ร่วมกับเพื่อน” ตามมาด้วย “กิจกรรมชมรม” 17.5% และ “คาบเรียน” 4.5%

Slide 21-22

Q4. เพื่อน ๆ อ่านหนังสือที่บ้านวันละกี่ชั่วโมงกันบ้างคะ

แล้วคิดว่า นักเรียนมัธยมต้นของญี่ปุ่นอ่านหนังสือวันละกี่ชั่วโมงคะ
(คำตอบคือ ② 1 ชั่วโมงครึ่ง)

³ จากการสำรวจเกี่ยวกับชีวิตและค่านิยมของนักเรียนมัธยมต้น และนักเรียนมัธยมปลาย โดย NHK (2022)

เวลาการอ่านหนังสือทบทวนบทเรียนของนักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ⁴

- นักเรียนชั้นประถม โดยเฉลี่ยประมาณ 1 ชั่วโมง 10 นาที
- นักเรียนชั้นมัธยมต้น โดยเฉลี่ยประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง
- นักเรียนชั้นมัธยมปลาย โดยเฉลี่ยประมาณ 1 ชั่วโมง 40 นาที

ในวันธรรมดา นักเรียนมัธยมต้นใช้เวลาอ่านหนังสือที่บ้านประมาณ 1 ชั่วโมงครึ่ง (เมื่อแบ่งตามระดับชั้น⁵ จะพบว่า นักเรียนชั้น ม.1 ใช้เวลาอ่านหนังสือที่บ้านประมาณ 1 ชั่วโมง, นักเรียนชั้น ม.2 ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 38 นาที และนักเรียนชั้น ม.3 ใช้เวลา 1 ชั่วโมง 51 นาที) ขณะที่นักเรียนมัธยมปลายใช้เวลาอ่านหนังสือที่บ้านประมาณ 2 ชั่วโมง ส่วนในวันหยุดหรือช่วงใกล้สอบ ทั้งนักเรียนมัธยมต้นและนักเรียนมัธยมปลายจะใช้เวลาในการอ่านหนังสือที่บ้านมากขึ้น

Slide 23

นอกจากนี้ จากผลสำรวจข้างต้น⁵ ยังพบว่า วิชาที่นักเรียนมัธยมต้นอ่านหนังสือทบทวนที่บ้านมากที่สุด คือ “วิทยาศาสตร์” 25% ตามด้วย “วิชาภาษาอังกฤษ” 24% โดยนักเรียนส่วนใหญ่ใช้เวลาประมาณครึ่งหนึ่งของเวลาทั้งหมดในการอ่านทบทวน 2 วิชา นี้ นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนบางส่วนให้ความสำคัญกับวิชาภาษาญี่ปุ่นและวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เวลาในการอ่านทบทวนไม่น้อยเลยทีเดียว

Slide 24-26

Q5. นักเรียนมัธยมต้นของญี่ปุ่น มีคนเรียนกวดวิชามากน้อยแค่ไหนคะ
(คำตอบคือ ② เรียนกวดวิชาเกินกว่า 50%)

จากผลสำรวจในปี 2022³ พบว่า นักเรียนมัธยมต้นมีผู้ที่เรียนกวดวิชาเกือบครึ่งหนึ่ง โดยนักเรียนมัธยมต้นโรงเรียนรัฐบาล เรียนกวดวิชามากถึง 70.3% ในขณะที่นักเรียนโรงเรียนเอกชน เรียนกวดวิชา 53.9% โดยสรุปแล้ว นักเรียนมัธยมต้นทั้งหมดทั้งที่เรียนโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนเอกชนกว่า 62.1% เรียนกวดวิชา ซึ่งสาเหตุที่เรียนกวดวิชา มีทั้งเพื่อเสริมความรู้จากที่เรียนในโรงเรียนและเพื่อเตรียมตัวสอบเข้าในระดับมัธยมปลายหรือมหาวิทยาลัย

ในกรุงเทพฯ ก็มีโรงเรียนกวดวิชาสำหรับเด็กระดับประถมและมัธยมต้นของญี่ปุ่น ซึ่งแน่นอนว่าเป็นโรงเรียนกวดวิชาที่สอนเนื้อหาแบบเดียวกับที่เรียนในประเทศญี่ปุ่นด้วย ภาษาญี่ปุ่นสำหรับเรียนต่อระดับที่สูงขึ้นไปในญี่ปุ่น มีเด็กญี่ปุ่นจำนวนมากที่เรียนกวดวิชาทุกวันอย่างทุ่มเทเต็มที่เพื่อให้เส้นทางในอนาคตหลังกลับญี่ปุ่นเป็นไปอย่างที่หวัง

⁴ จากการสำรวจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตและการเรียนรู้ของนักเรียน โดย Benesse (2024)

⁵ จากการสำรวจเกี่ยวกับเวลาการอ่านหนังสือของนักเรียน โดย Asahi Gakusei Shimbun (2024)

Slide 27

มหาวิทยาลัยในญี่ปุ่น

ญี่ปุ่นมีมหาวิทยาลัย 810 แห่ง มีนักศึกษาประมาณ 2 ล้าน 9 แสนคน แบ่งเป็น มหาวิทยาลัยของรัฐ 86 แห่ง มหาวิทยาลัยในสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น 102 แห่ง ที่เหลืออีก 622 แห่งเป็นมหาวิทยาลัยเอกชน

ค่าเล่าเรียนรายปี⁶ จะอยู่ที่ 1,071,600-1,918,410 เยนขึ้นอยู่กับมหาวิทยาลัย โดย มหาวิทยาลัยรัฐบาลอยู่ที่ 1,071,600 เยน/ปี มหาวิทยาลัยในสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น 1,072,382 เยน/ปี ในขณะที่มหาวิทยาลัยเอกชนจะสูงถึง 1,918,410 เยน/ปี ซึ่งแพงกว่ามหาวิทยาลัยของรัฐและในสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นมาก

	ค่าเล่าเรียนรายปี (คำนวณเงินบาทจากอัตราแลกเปลี่ยน 1 เยน = 0.22 บาท)
มหาวิทยาลัยรัฐบาล	1,071,600 เยน/ปี (ประมาณ 235,500 บาท/ปี)
มหาวิทยาลัยในสังกัด องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น	1,072,382 เยน/ปี (ประมาณ 235,700 บาท/ปี)
มหาวิทยาลัยเอกชน	1,918,410 เยน/ปี (ประมาณ 421,600 บาท/ปี)

สำหรับค่าใช้จ่ายด้านการศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยนั้น ในกรณีที่เป็นนักศึกษาที่ต้องจากพ่อแม่มาอยู่ในเมืองตามลำพัง ยังต้องมีค่าใช้จ่ายเรื่องที่อยู่อาศัยและค่าอาหารอีกด้วย พ่อแม่ที่มีลูกเรียนมหาวิทยาลัยจึงต้องแบกรับภาระสูงขึ้น

ระยะหลัง ๆ นี้ คนญี่ปุ่นมีบุตรน้อยลงทำให้ทุกคนมีโอกาสเข้ามหาวิทยาลัยได้ หากไม่เกี่ยงว่าจะต้องเป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงมากเท่านั้น อย่างไรก็ตาม มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในระดับต้น ๆ อย่างมหาวิทยาลัยโตเกียว มหาวิทยาลัยเกียวโต มหาวิทยาลัยวาเซดะ มหาวิทยาลัยเคโอ ฯลฯ ก็ยังคงความเป็นมหาวิทยาลัยที่สอบเข้ายากไม่เปลี่ยนแปลง

Slide 28-30

คณะยอดนิยม

จากการสำรวจของสถาบันกวดวิชา⁷ แห่งหนึ่งพบว่า คณะที่ได้รับความนิยมสูงในระยะหลังได้แก่ “คณะเศรษฐศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์

⁶ จากการสำรวจข้อมูลค่าเล่าเรียนและค่าใช้จ่ายอื่นในมหาวิทยาลัยรัฐบาล มหาวิทยาลัยในสังกัดองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยเอกชน โดยกระทรวงศึกษาธิการ วัฒนธรรม กีฬา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปี ค.ศ. 2023

⁷ จากการสำรวจข้อมูลแนวโน้มความสนใจในการเลือกสาขาวิชาของผู้สมัครเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัย โดย Kawaijuku Educational Institution (2023)

คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์
คณะสัตวแพทยศาสตร์" เป็นต้น

ว่ากันว่า หนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยม คือแนวโน้มความสนใจของนักเรียนหญิง
ซึ่งหันมาให้ความสำคัญกับคณะและสาขาวิชาที่เน้นการเรียนรู้เชิงปฏิบัติจริง สามารถ
นำไปประยุกต์ใช้ได้ และช่วยเปิดโอกาสในการเติบโตในหน้าที่การงานในอนาคต

นอกจากคณะยอดนิยมแล้ว มหาวิทยาลัยบางแห่งยังมีคณะแปลกใหม่ที่น่าสนใจ
หลายคณะด้วย เช่น คณะการตุ๋นศาสตร์ คณะปฐมวัย คณะอสังหาริมทรัพย์ศาสตร์ คณะ
ไดโนเสาร์ ฯลฯ

Slide 31

ถึงจะไม่ใช่การเรียนในระดับคณะ แต่ที่มหาวิทยาลัยมิเอะ มีศูนย์วิจัยนิจนาชาติ
ซึ่งมุ่งเน้นการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของนิจนาโดยเฉพาะ
ทั้งนี้ เป็นที่รู้จักกันดีว่า ภูมิภาคอิงะ จังหวัดมิเอะ เป็นถิ่นกำเนิดของนิจนา

ครูผู้สอนอาจจะลองถามนักเรียนควารู้จักจังหวัดมิเอะหรือไม่ แล้วใช้รูปแผนที่ใน
สไลด์อธิบายง่าย ๆ ว่า จังหวัดมิเอะอยู่ในภูมิภาคคินคิ เช่นเดียวกับจังหวัดเกียวโต และโอ
ซาก้า